

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II [i.e. I]. Rejiciuntur duæ primæ sententiæ, & tertia ut verior &
probabilior eligitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

plures unctioes sunt de perfectione huius Sacramenti. Dices, statim quando fit prima unctio, significat & causat gratiam & remissionem peccatorum, ut ex ipsa forma constat. Ergo prima illa unctio est verè Sacramentum, & per consequens Extrema Unctio constat pluribus Sacramentis, sicut constat pluribus unctionibus.

Respondetur primò negando Antecedens; nam, ut infra dicemus, gratia non producit nisi in ultima unctione, quia ante ultimam unctionem Sacramentum non est essentialiter completum, cum de essentia huius Sacramenti sit quod omnes sentus inungantur, ut constat ex dictis articulo præcedenti.

Respondetur secundò, dato Antecedente, negando consequentiam, esto enim quod prima unctio causet gratiam & remittat peccata, hoc tamen non præstat nisi in ordine ad alias unctiones sequentes, unde non sequitur quod secundum se sit Sacramentum, sed simul cum aliis unctionibus.

Instabis, si quando baptisimus fit, triplici immersione, qualibet immersio haberet formam distinctam, tres immersiones essent tria Sacramenta. Ergo cum qualibet ex quinque unctionibus habeat suam propriam formam, qualibet est Sacramentum.

Respondetur, dato Antecedente negando consequentiam & pariter. Videri enim est, quod qualibet immersio cum sua forma significat perfectè totum effectum Baptismi: At verò non qualibet unctio cum sua forma, significat totum effectum Extreme Unctionis, si solitariè consideretur, sed solum cum aliis.

Ad tici somptionem, fuerunt commissa, subindeque gratiam horum peccatorum remissivam, esse proprium ac primarium huius Sacramenti effectum. Ita Bellarminus cap. 8. de Extrema Unctione, Amicus hic disp. 19, sect. 6. & alii ex Recentioribus.

Secunda docet reliquias peccatorum esse peccata venialia nondum remissa, atque ita remissionem venialium esse primarium huius Sacramenti effectum, significatum verbis illis D. Jacobi *si in peccatis est, dimittentur ei*. Ita D. Bonaventura, Scotus, Durandus, R. chardus, & alii antiqui Theologi, quos ex Recentioribus sequuntur Emanuel Saverbo *Extrema Unctio* num. 16 & Navarrus in Summa cap. 22. qui hanc sententiam communem appellat.

Tertia exilimat, peccatorum reliquias nihil aliud esse, quam torporem quandam, & languorem, seu debilitatem ad operandum bonum, causatam partim ex præcedentibus peccatis, mediantibus pravis habitibus ac dispositionibus ex eo relictis, partim ex ipsa corporis infirmitate, partim ex præcedentium peccatorum recordatione & imminenti mortis propinquitate, partim denique ex terrificis demonum illusionibus & tentationibus, atque adeo augmentum gratiæ, cum iure ad specialia auxilia quibus homo confortetur ad eliciendos actus supernaturales, & vincendas in ultimo illo agone demonum tentationes, esse proprium ac primarium huius Sacramenti effectum. Ita D. Thomas hic quaest. 30. art. 1. ejusque Discipuli, quos sequitur Valentia hic disput. 8. quaest. 1. puncto 3. Unde fit

§. II.

Rejiciuntur duæ prima sententia, & tertia ut verior & probabilior eligitur.

DISPUTATIO II.

De Effectibus huius Sacramenti.

Solum difficultas est & controversia inter Theologos de primario ac principali huius Sacramenti effectu; hoc enim explicato, alii effectus secundarii & minus principales faciliè intelliguntur. Unde fit

ARTICULUS PRIMUS.

Qui sit proprius ac primarius huius Sacramenti effectus?

1. Certum est, proprium ac primarium huius Sacramenti effectum esse tollere reliquias peccatorum, seu quod id est causare gratiam quâ tollantur reliquiae peccatorum; ita enim docent Theologi post Tridentinum sess. 14. de Sacram. Extreme Unctionis cap. ubi ait quod res seu effectus huius Sacramenti; gratia est Spiritus Sancti, cuius unctio delicta si que sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit. Verum in explicando quid per reliquias peccatorum veniat intelligendum, inter se dissident, & in tres dividuntur sententias. Prima asserit, per reliquias peccatorum intelligi peccata quæ interdum relinquuntur in anima post confessionem & communionem infirmi sive quia per inadvertentiam omissa sunt in confessione, sive quia post illâ, & via-

2. Dico primò, effectus proprius & magis principalis Extreme Unctionis non consistit in remissione peccatorum ex inadvertentia in Confessione omisorum, aut post illam & communionem infirmi commissorum.

Probatum primò: Peccata ex inadvertentia in Confessione à moribundo omissa, aut post illam & Viatici receptionem commissa, vel sunt mortalia, vel solum venialia: Sed Sacramentum Extreme Unctionis non est per se primò institutum ad remissionem peccatorum mortalium, aut venialium; Ergo effectus proprius & principalis illius, non est remissio peccatorum ex inadvertentia in Confessione omisorum, aut post illam & communionem commissorum. Major patet, Minor etiam quoad secundam partem, constabit ex dicendis conclusionibus sequenti; probatur verò quantum ad primùm ratione quam insinuat D. Thomas loco citato his verbis: Adhibetur hoc Sacramentum (Extreme Unctionis) secundum modum ejusdam medicationis, sicut Baptismus per modum ablutionis: medicina autem est ad pellendum infirmitatem, unde hoc Sacramentum principaliter est institutum ad sanandam infirmitatem peccati ut sicut Baptismus est quedam spiritualis regeneratio, & poenitentia quedam spiritualis suscitatio; ita & Extrema Unctio sit quedam spiritualis sanatio, vel medicatio. Sicut autem corporalis medicatio præsupponit corporalem vitam in medicato, ita spiritualis spiritualis; & ideo hoc Sacramentum non datur contra defectus quibus spiritualis vita tollitur, scilicet contra peccatum originale vel mortale, sed contra illos defe-

N n n 3

tus,

Etus, quibus homo spiritualiter confirmatur, ut non
habeat perfectum vigorem ad actus vite gratie vel glo-
rie. Et hic defectus nihil aliud est, quam quædam debili-
tas & ineptitudo, que in nobis relinquitur expec-
tato actuali vel originali. & contra hanc debilitatem
homo roboratur per hoc Sacramentum. Quæ ratio
potest sic breviter proponi: Sacramentum in-
stitutum per modum medicinæ non est per se pri-
mo institutum ad tollendum illum defectum
quo spiritualis vita tollitur; quia sicut medica-
mentum corporale vitam corporalem supponit,
ita spirituale spiritalem; Sed per peccatum mor-
tale, tollitur vita spiritualis animæ: Ergo Sacra-
mentum Extremæ Unctionis, quod per mo-
dum spiritualis medicamenti se habet, non est
institutum per se primo ad remissionem peccati
mortalis.

Confirmatur: Effectus proprius & primarius eorum Sacramentorum, quæ *Sacramenta vivorum* appellantur, non est remissio peccati mortalis, seu prima gratia, sed augmentum ejus, ut patet in Eucharistia & in Confirmatione: Sed Extrema Unctio est Sacramentum vivorum, ut docent communiter Theologi, duo tantum Sacramenta pro mortuis morte peccati assignantes, videlicet Baptismum & Pœnitentiam; Ergo effectus proprius & principalis illius non est remissio peccati mortalis. Vnde D. Jacobus hujus Sacramenti effectus declarat, de remissione peccatorum loquitur conditionate, dicens *si in peccatis sit, remittentur ei*, quia nimirum remissio peccatorum non est effectus primarius, sed dumtaxat secundarius hujus Sacramenti, per accidens ei conveniens, sicut Eucharistia & Confirmationi, aliisque Sacramentis vivorum, quæ conferendo gratiam obicem non ponentibus, consequenter etiam & per accidens, per illam remittuntur peccata inculpabiliter ignorata. Unde D. Thomas articulo citato, postquam dicit quod homo per hoc Sacramentum roboratur contra debilitatem ex peccato relictam, subdit *Sed quia hoc robor gratia facit, quæ secum non comparatur peccatum, ideo ex consequenti, si invenit peccatum aliquod, vel mortale, vel veniale, quoad culpam, tollit ipsum dummodo non ponatur obex ex parte recipientis, sicut etiam de Eucharistia & Confirmatione supra dictum est.*

Probatur secundò conclusio; Hoc Sacramen-
tum, ex Tridentino suprà citatò, institutum est
ad tollendas reliquias peccatorum: Sed peccata
ab infirmo post confessionem & Viaticum com-
missa, non possunt dici reliquie aliorum peccato-
rum quæ ipsi per confessionem remissa sunt:
Ergo Sacramentum Extremæ Unctionis non est
per se primò institutum ad remittenda peccata
post confessionem & Viaticum ab infirmo com-
missa Major patet, Minor probatur. Utaquid
dicatur esse reliquia alterius, non sufficit quod
illi succedat, sed requiritur insuper quod sit pars
vel effectus illius; nox enim v.g. succedit diei, &
dies nocti; & tamen nec nox potest dici reliquia
diei, nec dies noctis; è contra verò partes cibo-
rum quæ ex prandio remanent, dicuntur reliquie
prandii; ossa, caput. & aliæ partes corporis San-
ctorum, eorum reliquie appellantur, languor, de-
bilis, macies, & pallor, quæ ex agitudine
relinquuntur, morbi reliquie appellantur, quia
sunt effectus illius; demum Sacramenta vocan-
tur à D. Thoma in prologo lib. 4. Sententiarum
ad Annibaldum. *quædam divine Incarnationis reli-
quia*, quia à Verbo Incarnato, & à latere Christi

A in cruce morientis profluxerunt, ut inuoluā fructu
te, & effectus a causa: Sed peccata ab initio
post confessionem & Viaticum commissa non
habent ad alia per confessionem remissa, ut per
dat totum, vel ut effectus ad causam, cum ipse
nullam cum illis habeat: **A** finitorem vel conso
xionem, sed sunt omnino disparata, & ab ali
independentia: Ergo praecedentium peccatorum
reliquia vocari nequeunt, sed potius nova & di
stineta peccata dici debent.

Dico fecundo, effectus proprius et magis principalis Extremæ Unctionis, non consistit in remissione peccatorum venialium. Ita d. Thomas articulo citato, ubi licet: *Quidam vero dicunt, quod principaliter est institutum Sacramentum Extremæ Unctionis* contra veniale erg. Solutio videtur verum, quia penitentia sufficiens, cum in hac via, delet venialia peccata quoad culpam. Et 3. p. quæst. 65. art. 1. ad 3. ad ultimum conclusio peccati (inquit) non requirit infusum peccati de cetero in quolibet Sacramento, nec igitur infundatur, nullum Sacramentum, nisi hoc infundatur directe contra venialia, quod videtur per dam Sacramentalia; potest per aquam benedictam alia huiusmodi.

Hoc duplici D. Thomæ testimonio continetur duæ rationes fundamentales nostre conclusionis, quibus addo quod in forma huius Sacramenti ponitur universaliter, *Quicquid delinxi*. Ergo non magis ordinatur de delinquentibus, quam venialia, quam mortalia. Addo unguem, quod si proprius effectus huius Sacramenti est remissio venialium, posset etiam confiteri etiam sanis, cum etiam sani egerent venialium remissionem.

Nec valet quod dicunt Aduersarij, neque hoc Sacramentum institutum esse ad remedium venialia in egressu tantum vitæ, quia institutum est in perfectam peccatorum venialium curam, neminem, quæ quandiu vitæ præsens durat, habet, quit, ob necessitatem quandam peccatorum venialium quæ patitur homo. Non valet, inquit, Primo quia venialia etiam in fine vitæ sustinere possunt per penitentiam. Secundo, quia quædam aliquod Sacramentum instituitur ad remedium peccata, non recipit per se tempus finemque præteritum; nec ad illud applicandum necessarium est quod talia peccata iterum committi non possint, sed satis est quod sint commissa, & quæ possint deleri. Tercio, quia hæc rei periculum sequeretur, hoc Sacramentum esse in peccatis committatis ad mortem, cum illi sint in egressu vitæ, postquam peccata venialia non iterantur. Sequetur etiam, Sacramentum Extremae Unctionis debere ministrari nisi in extremo viæ articulo, quando creditur simul cum eo vitam finiturum esse; alias enim poterit infirmus postea suspensionem adhuc peccare venialiter: Sed hoc dicitur nequit, debet enim ministrari Extrema Unctio, cum adhuc viget sensus & sperari potest, quod vitæ adhuc durabit naturaliter per aliquod notabile tempus; Ergo &c.

Dico tertio, primarium & proprium effectum
hujus Sacramenti esse augmentum gratie habiti-
tus & speciale ad auxilium quibus infirmis con-
ditur & roboretur contra languorem & debili-
tatem ad operandum bonum partim ex peccata-
tis praecedentibus partim ex infirmitate relictis, &
juvetur ad eliciendum actus supernaturales, & ad
vincendum Daemonis tentationes in ultimo vi-
agone occurrentes. Est etiam D. Thomas articu-
lato, ubi ait, hoc Sacramentum institutum esse

contra illos defectus quibus homines spiritualiter infirmantur, ut non habeat perfectum vigorem ad actus vite gratie vel glorie: & hic defectus nihil aliud est quam quedam debilitas & ineptitudo que in nobis relinquitur ex peccato actuali vel originali: & contra hanc debilitatem homo roboratur per hoc Sacramentum. Similia habet Tridentinum sess. 14. cap. 2. ubi ait, quod res & effectus huius Sacramenti, gratia est Spiritus Sancti, cujus unctio delicta, si quasint adhuc expianda, ac peccati reliquias absterget, & egroti animam alleviat, & confirmat, magnam in eo divina misericordia fiduciam excitando; quā infirmus sublevaris & morbi incommoda ac labores levius fert, & tentationibus Demonis calcaneo insidiarum facilius resistit &c. Alludendo ad illud Genes. 3. de muliere Dæmoni dictum sub figura serpentis: Ipsa conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo ejus: Quasi per calcaneum significetur finis, in quo Dæmon acius hominem infestatur. Quamvis Augustinus Concione 1. super Psal. 48. per calcaneum intelligat consensum quo peccatum in nobis consummatur, sicut per caput initium suggestionis quo suadetur.

Potest etiam conclusio hanc ratione suaderi. Effectus proprius huius Sacramenti est tollere reliquias peccatorum, ut ait Tridentinum verbis jam relatis: Sed per reliquias peccatorum nihil aliud intelligi potest quam prædictus animi languor & debilitas ad operandum bonum: Ergo proprius effectus huius Sacramenti erit gratia roborans & confortans contra talem languorem. Major patet, quia præter illam languorem nihil invenitur quod ex peccatis præteritis relinquitur in anima, nisi aut ipsa macula, aut reatus poenæ æternæ, vel obligatio ad penam temporalem, quæ relinquitur post remissionem culpam, & poenæ æternæ reatum, aut habitus vitiosus, vel fomes peccati: Sed per reliquias peccati nihil illorum potest intelligi non quidem macula, aut reatus poenæ æternæ, quia hæc tolluntur per Sacramentum poenitentiae, quod etiam secundario ordinatur ad remittendam poenam temporalem. Nec etiam habitus vitiosi, aut fomes peccati, cum illa remaneant post convalescentiam in infirmo, qui Extremam Unctionem suscepit; nec habitus vitiosi tollantur, nisi per actus oppositos sæpe repetitos: Ergo per reliquias peccatorum, nihil aliud intelligi potest, quam prædictus languor ad bene operandum, ex peccatis præcedentibus relictus.

Alia ratio desumi potest ex materia & forma huius Sacramenti. Forma enim deprecatoria significat necessitatem divini auxilii ad roborandum infirmum contra languorem ex peccatis præteritis, & præfenti infirmitate relictum, & ad superandas Dæmonis tentationes, quibus tunc acius hominem infestatur. Unde in forma Ecclesiæ Mediolanensis & Venetæ articulo præcedenti relata solum exprimitur ille effectus; in ea enim sic dicitur: *Ungo te oleo sanctificante, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ut mori militis uncti preparatus ad certamen, ac res possis superare potestates.* Unctio etiam olei, quæ est materia huius Sacramenti, recte significat luctam & certamen hominis moribundi cum Dæmonibus; cum olim Athleta oleo ungeretur, ut ad luctam & certamen se præpararet. Item sicut homines ex præterita infirmitate languentes, unctioe aliquâ pretiosâ liniuntur, ut omnia membra & nervi consolidentur, & roborentur; sic oleum sanctum illis qui ob peccata præterita debilita-

tem sentiunt, adhibetur, ad significandum gratiam, quæ ad similes spirituales effectus illis confertur.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Obijcies primò contra primam conclusionem: In eo consistit essentialiter effectus magis principalis Sacramenti Extremæ Unctionis, quod Tridentinum assignat tanquam effectum specialem & ipsi proprium: Sed Tridentinum assignat pro effectu speciali & proprio Sacramenti Extremæ Unctionis remissionem peccatorum ex inadvertentia in confessione ultima omisforum, aut post illam & viaticum sumptionem commissorum; tribuit enim ei tanquā proprium ut absterget delicta si quasint (inquit) adhuc expianda. Similiter D. Jacobus inter proprios & speciales huius Sacramenti effectus remissionem peccatorum numerat, ut patet ex illis verbis: *ut si in peccatis sit, remittentur ei;* Ergo remissio peccatorum ex inadvertentia in confessione ultima omisforum, aut post illam & viaticum sumptionem commissorum, est proprius huius Sacramenti effectus.

Confirmatur: Omnia Sacramenta eadem tendunt, ut hominem promoveant ad finem suum consequendum, subindeque ut aliud obstatum removeant, quod ipsum posset ab ejus consecutione impedire sic Baptismus tollit obstatum originalis, Confirmatio Christiani militis imbecillitatem, ne in defensione veræ fidei coram hostibus succumbat; Eucharistia carnalis concupiscentie ardorem, ne spirituales vitam gratiæ extinguat; Ordo idoneorum ministrorum egestatem, ne eorum penuria fideles pariantur; Matrimonii difficultates, quæ inter conjuges occurrere solent: Sed fieri potest ut infirmus post confessionem & communionem in peccatum mortale incidat, & tamen ignoret se illi esse obnoxium, & consequenter non possit illud novâ confessione explicare: potest etiam accidere, ut confessionem & communionem non rite peregerit, & tamen hoc ipsum etiam ignoret: Ergo ad Christi clementiam & providentiam pertinet, aliquod Sacramentum instituire, quo infirmus in illis casibus justificari possit, & illorum peccatorum remissionem consequi, quod non potest esse aliud quàm Sacramentum Extremæ Unctionis, quod præcipue propter huiusmodi casus extraordinarios videtur institutum.

Confirmatur amplius: Proprium huius Sacramenti est ut Concilia definiunt, & Theologi omnes admittunt, peccatorum reliquias abstergere: Sed nulla sententia melius ac probabilis reliquias peccatorum explicat, quàm illa quæ docet Sacramentum Extremæ Unctionis per se primò fuisse institutum ad tollenda prædicta peccata ex aliis Sacramentis relictis, quorum virtute vel non fuerunt remissa, vel non potuerunt remitti, quia reliquæ (inquit amicus) debent esse ejusdem rationis cum in quorum sunt reliquæ; nam si sint diversæ rationis, non tam dicuntur reliquæ, quàm effectus vel excrementa; non enim calor à luce relictus, dicitur lucis reliquia, sed effectus; nec fures ex farina relictæ, proprie dicuntur farinæ reliquæ, sed excrementum: Ergo prædicta sententia verior & probabilior videtur.

Ad objectionem respondeo, concessa Majori, negan-